

סופשבוע

"לרוב הלקוחות יש חור בנשמה. הם רוצים לגלות מאיפה הם"

צילום: אמיר לוי

בעקבות הביקוש הרב למציאת שורשים או איתור מסמכים שדרושים להוצאת דרכון זר או קבלת ירושה, פועלים בישראל עשרות חוקרים הבונים ללקוחות עצי משפחה המגיעים עד 300-400 שנה אחורה. "כבר לא צריך לטוס לקצה העולם ולנבור בארכיונים, היום הכל ברשת, זאת מהפכה"

מיכל פלטי [לעקוב](#)

2025 • 05:44 בספטמבר

לפני כשנה ביקש דן רקוטש (60), איש כספים מפתח תקווה, לקנות רכב יד שנייה. בדרך למכון הבדיקה, כשהוא והמוכרת ישבו במכונית המיועדת, היא הסתקרנה מהכיתוב שהופיע תחת שמו של רקוטש בוואטסאפ — "חוקר גנאולוגי". "הסברתי לה שאני מחפש שורשים ומידע עבור לקוחות", נזכר רקוטש. "היא סיפרה לי שהיא מחפשת מידע על המקום שממנו באה המשפחה שלה בפולין, אבל סביר להניח שלא אכיר עיירה קטנה בשם בנדין. כמעט עשיתי תאונה באותו רגע, כי בדיוק התחלתי לנהל קבוצת וואטסאפ של יוצאי בנדין לצורך פרויקט תיעוד שאני עובד עליו. היא הייתה בהלם. מכירת הרכב

נהפכה שולית לחלוטין. הכנתי לה עץ משפחה בחינם, והיא החלה להיות פעילה בקבוצה".

רקוטש אומר שזה לא מקרה חריג: "אנשים נתפסים לזה מהר מאוד. אלה בני דור שני ושלישי של ניצולי שואה, שלא יודעים הרבה. ההורים לא סיפרו, ובמקרים רבים פשוט נשאר חור". הוא עצמו עוסק במחקר גנאלוגי כבר כמעט 20 שנה, אבל רק בשנים האחרונות הפך את התחביב שהשתלט על שעות משעות יומו למקצוע מכניס.

לפי הערכות, בישראל פועלים עשרות חוקרים המתפרנסים מכך, מבלי לכלול את חברת מיי הריטג' המאפשרת להירשם לאתר, להקים עץ משפחתי ולנסות לגייס קרובים מכל העולם להצטרף אליו. לדברי רקוטש, העובדה שארכיונים של ערים ומדינות מעלים תכנים לרשת, הפופולריות של תוכנות ליצירת עץ משפחה, ובעיקר ביקוש אדיר למידע מסיבות שונות — הפכו את החוקרים הגנאלוגים לבעלי מקצוע מבוקשים.

תמונות משפחתיות שמצאה נועה שהרבני. "תוך שעה-שעתיים אפשר להכין עץ משפחה של 300 ו-400 שנה אחורה" צילום: אמיר לוי

את קהל הלקוחות שלו מחלק רקוטש לשלוש קבוצות עיקריות ("אף שתמיד יש סיבות נוספות, שלא יכולתי לצפות"): הקבוצה הגדולה ביותר — וגם האהובה ביותר על רקוטש — היא מחפשי השורשים המשפחתיים. "הם מחפשים קרובי משפחה. חסר להם מידע, ותמיד יש הפתעות, פיתולים בעלילה: מידע שלא הסתדר ואז 'מתיישב', שם שנכתב לא נכון, ובחיפוש קל מתגלה האדם שחיפשו", הוא אומר. שתי הקבוצות האחרות הן ישראלים שמבקשים להוציא דרכונים זרים — שצריכים להוכיח את הקשר שלהם למדינה המדוברת — ומחפשי שורשים מסיבות משפטיות, כמו ירושות.

"בימינו ארכיונים מעלים הכל לרשת — החל במוזיאונים, דרך קהילות ועד אוניברסיטאות", הוא אומר. "אני יכול תוך שעה-שעתיים להכין עץ משפחה של 300 ו-400 שנה אחורה. אני יודע איך לחפש, אילו מסמכים לתרגם ואיך נראה כל מסמך. עד לפני כמה שנים היה צריך טוס לקצה העולם ולנבור בארכיונים, ואילו היום הכל נמצא אונליין. זאת מהפכה, וזה הביא להתעניינות עצומה. אני אוהב במיוחד

פנסיונרים שמגלים פתאום שההורים נורא חסרים להם, והם לא יודעים מספיק. המשפט שאני שומע הכי הרבה הוא 'הלוואי שיכולתי לשאול אותם'. לרוב הלקוחות יש חור בנשמה, הם רוצים לגלות מאיפה הם".

איך הגעת לעיסוק הזה?

רקוטש: "תמיד התעניינתי בטכנולוגיות חדשות. לפני 20 שנה עלה האתר של יד ושם, והם העלו אליו את כל דפי העד שלהם — המסמכים שבהם אנשים העידו על קרובי משפחה ומכרים שנרצחו בשואה. מצאתי פרטים על המשפחה שלי והתחלתי לגלות עולם. קניתי לאבי תוכנה של בניית עץ שורשים והתחלנו לעבוד: יצרנו פרופיל לכל אדם מהמשפחה, דיברתי עם עוד אנשים שעוסקים בזה, מהאזור בפולין שאבא שלי הגיע ממנו, חקרתי והגעתי מאות שנים לאחור. כשסיפרתי על זה למכרים לפני כמה שנים, התחלתי להדריך אנשים כיצד לחפש, כי רציתי לתת להם חכות ולא דגים. אנשים רצו לשלם לי על השירות, ואמרתי — מה פתאום? אני כל כך נהנה מזה, למה שאקח על זה כסף. אלא שלא יכולתי להקדיש לחיפוש את הזמן שרציתי, היה ביקוש אדיר ושני הצדדים הפסידו. לפני חמש שנים הבנתי שעדיף שאגבה על זה כסף, כי זה מאפשר לי להשקיע יותר בחיפוש. כיום שעת עבודה שלי עולה 200 שקל, ואנשים קונים כמה שעות מראש".

זמינות המסמכים ברשת הובילה לעוד ענפי חיפוש פופולריים: למשל, חיפוש מסמכים כדי לאמת אזרחות לצורך קבלת דרכון זר. "אנשים מחפשים את תעודות הלידה של הסבים או הדודים, תעודות נישואים. ארכיון המדינה הישראלי יכול לעזור בזה, מפני שאם שינו שם משפחה, שם אפשר לבדוק כיצד כתבו את השם במקור. לפעמים שתי הסיבות האלה כרוכות זו בזו: מתחילים לחפש תעודות ומוצאים משפחה שלא ידעו על קיומה".

אפיק חיפוש נוסף מגיע מבתי המשפט: כשאדם ערירי מת, המדינה מעוניינת לאתר את יורשיו כדי לחלק את הרכוש. "בית המשפט נעזר בי כדי לשלול שאין עוד קרובי משפחה. זו עבודה כבדה וממושכת יותר, מפני שאני לא צריך למצוא קרובים, אלא להפך — להוכיח שאין

מסמכים נוספים. אלה פרויקטים שיכולים לקחת חודשים, אבל הם מסתיימים בסוף".

"ישראל היא מעצמה גנאלוגית"

המחקר הגנאלוגי נפוץ בארה"ב, שגם היא קהילה של מהגרים. בארה"ב אף הוקם ארגון מתנדבים בשם Search Angels, המתמחה בחיפוש ברשתות חברתיות, ועוסק בעיקר בחיפוש קרובים כמו אבות שנטשו או אחים שנמסרו לאימוץ. הארגון, שהוקם לפני עשור על ידי בוני הולי, עוסק גם בחיפושי מסמכים עבור מתעניינים מכל העולם.

"בשווייץ, למשל, משפחה יכולה לגור מאות שנים באותה עיירה. בישראל אנחנו לא רק מהגרים: הוגלינו, גורשנו, הגענו מכל העולם. ההורים דיברו עברית, המבוגרים יידיש, לדינו או ערבית ולא סיפרו על העבר או לא סיפרו מספיק. הפרספקטיבה משתנה כשמתבגרים, וזה חסר לך אז אתה מחפש"
דן רקוטש, עוסק במחקר גנאלוגי

למעלה: ארכיון יד ושם, למטה: דן רקוטש צילום: נעמה גרינבאום, איילת נבו רקוטש

בעוד שהארגון מסייע לאיתור קרובים בהתנדבות, ואנשים כמו רקוטש מהססים אם לגבות כסף עבור השירות, מיי הריטג' הישראלית הפכה את החיפוש הגנאלוגי למכרה זהב עבור המשקיעים, כאשר השיקה תוכנות לבניית עץ משפחתי. החברה, שהוקמה ב-2003 וכיום יש לה מיליוני משתמשים, מעניקה שירותי פתיחת עצי משפחה, חיפוש היסטורי ובדיקות גנטיות, תמורת מינוי חודשי. את מיי הריטג' הקים גלעד יפת, איש הייטק, כחלק מתחביב הגנאלוגיה, בביתו במושב בני עטרות. כיום משלבת החברה טכנולוגיות שונות, כמו זיהוי פנים, איתור והצלבת תמונות של אנשים במקומות שונים בעולם, הצלבת אילנות יוחסין ושילוב בדיקות דנ"א כדי לאתר בני משפחה, ובמאגר שלה יש מיליוני אנשים. לאורך הדרך השקיעו בחברה קרנות אירופיות, יזם ההייטק גיגי לוי, איש העסקים אילן בן דב, המשקיע יובל רכבי, ובפברואר 2021 היא נמכרה לקרן פרנסיסקו פרטנרס תמורת כ-600 מיליון דולר. מאחר שהיא חברה פרטית, שווי השוק של מיי הריטג' לא

מתפרסם באופן קבוע, אך ההערכה היא ששווייה כיום מסתכם ביותר ממיליארד דולר.

הגנאלוג הראשי במיי הריטג' הוא דניאל הורביץ, שהגיע אל המחקר הגנאלוגי לגמרי במקרה. הורביץ מספר על עולם ער של כנסי גנאלוגיה הנערכים בכל העולם ובמיוחד בארה"ב. "עליתי לארץ ב-2005 מוונצואלה, שם עבדתי כמורה, ובין היתר הנחיתי תלמידים בפרויקטים של שורשים", הוא מספר. "תמיד רציתי להגיע לכנסים של שורשים וגנאלוגיה. הייתי מכור לתחום, ושקוע בו כל כולי. אחר שעליתי לארץ הוזמנתי להרצאה בכנס גנאלוגי בניו יורק. בכלל לא ידעתי שגלעד יפת היה שם ושמע אותי, והוא הזמין אותי לבוא אליו לריאיון כשנחזור לארץ. כשחזרתי ביקרתי אצלו במשרד, והוא אמר לי שהוא מקים חברה לגנאלוגיה. התחלתי לעבוד אצלו, ומאז אני שם. הייתי עובד מספר 11 בחברה, וכיום יש לנו 500 עובדים ולקוחות מכל העולם. מכיון שהחברה נמכרה ב-2021 והבעלים היא קרן השקעות אמריקאית, אני יכול לומר שהגנאלוגיה היא גם מקצוע מתגמל".

הורביץ אינו חוקר בפועל ולא עוסק במחקר, מפני שלחברה אין שירותי מחקר — הלקוחות משתמשים בפלטפורמה שלה כדי לערוך מחקר בעצמם. "יש צוות מצומצם של תחקירנים לצורך פנימי", הוא מסביר. "אני בקשר עם עמותות גנאלוגיות, נוסע לכנסים ומרצה. אני חושף את מיי הריטג' לאנשי מקצוע, יש המון כנסים בתחום הזה, הוא תוסס מאוד".

אתה יכול להשוות את ההתעניינות בתחום בישראל לשאר העולם?

הורביץ: "ישראל קטנה, אבל יחסית לגודלה היא מעצמה גנאלוגית. יש בה התעניינות רבה: אם כדי להוציא דרכון זר, אם לעבודות שורשים, אם כדי לאתר קרובים. בכל מדינה שיש בה מהגרים מתעניינים בגנאלוגיה, ובישראל ובארה"ב במיוחד".

"לא ידעתי שהמשפחה הגיעה ממצרים ומאלג'יר"

רותה כהן (78) מתל אביב מספרת שהחלה להתעניין במחקר שורשים כשנשאלה במקרה שאלה על סבה, ולא ידעה להשיב. "אני ממשפחה חצי איטלקית-חצי גרמנית. לפני כשנה שאלו אותי מתי סבא שלי מת,

ולא ידעתי לענות. נכנסתי לאתר של בית התפוצות, התחלתי לשוטט שם, ומצאתי פוסט של מישהי שאמרה שהיא גנאלוגית והשאירה כתובת מייל. היא הגיבה לי מיד, וענתה תשובה שכבר ידעה לספק לי פרטים על שושלת פסילי, שממנה הגיע סבי. אחד העם אמר שאדם הוא עבר, הווה ועתיד, ורציתי לספר לילדי ולנכדיי על השושלת שלנו. בתחקיר שלי הגעתי עד שנת 1700. בזכות החיפוש מצאתי בני דודים מדרגה שנייה עם שם המשפחה של אבי, קסלר. לא יכולתי לדעת על קיומם כי ההורים של אבי נספו בשואה. היום אנחנו משפחה. יחסית לסכום ששילמנו לחוקרת, זה סיפוק אדיר.

"הזמנתי את כל בנות הדודות אליי, והחוקרת הציגה את העץ המשפחתי, כל ההיסטוריה, 300 שנה לאחור, כולל תמונות ותאריכים היסטוריים חשובים. בזכות החיפוש הזה פגשתי בת דודה שגם היא עשתה עץ משפחתי, וחיברנו את שני המקורות. ההורים שלי כבר מתו, אני הבכורה, ואני מרגישה אחריות לבנות את הפרק הזה. במוזיאון 'אנו' של בית התפוצות מוצג כיום העץ המשפחתי שלנו. לא ידעתי שהמשפחה שלי הגיעה ממצרים ומאלג'יר, ורק אז הבנתי מה מקור שמות המשפחה שלנו — ביז'אווי, פסילי".

"בתחקיר שלי הגעתי עד 1700. בזכות החיפוש מצאתי בני דודים מדרגה שנייה עם שם המשפחה של אבי, קסלר. לא יכולתי לדעת על קיומם כי ההורים של אבי נספו בשואה. היום אנחנו משפחה. יחסית לסכום ששילמנו לחוקרת, זה סיפוק אדיר"
רותה כהן

למעלה: רותה כהן, למטה: אפרת שמעוני-ססר, גנאלוגית שחקרה את ההיסטוריה המשפחתית של כהן צילום: עופר וקנין, יעל גיל בן-שלמה

הגנאלוגית שערכה עבור כהן את המצגת היא אפרת שמעוני-ססר, שמעידה כי "בשנים האחרונות יש המון עבודה במקצוע וזה נהדר, כי אני מרותקת אליו. הטכנולוגיה מאפשרת להעלות הכל לרשת, והארכיונים בכל העולם מעלים חומרים. AI מתרגם מצוין מסמכים ותעודות. אנשים לא יודעים, למשל, שרוב בתי הקברות מצולמים בארכיונים של הערים, וכבר לא צריך לנסוע ולחפש".

כמו חוקרים נוספים, גם שמעוני־ססר הגיעה אל התחום בעקבות הסיפור המשפחתי שלה: "משפחתה של אמי הושמדה בשואה, והיא חיה עם תחושת חוסר, ענף שנגדע בעץ המשפחתי. נכנסתי לזה יחד איתה, והתחלתי לאסוף את המידע שהיה בבית — אלבומי תמונות, גזרי עיתון — והרכבנו את הפאזל. לאמא שלי היו המון 'קרובים', 'ידודים', שלא ידענו מה הקשר המשפחתי שלהם אלינו. נחשפנו למידע ברשת — מעבר לארכיונים יש כמובן את האתרים מיי הריטג' ו-Ancestry, שמאפשרים ללקוחות להעלות פרטים ולחפש את העץ המשפחתי. מחקר טוב, כמו באקדמיה, הוא כזה שאתה יכול לשחזר בו מידע, שיש בו תיעוד ומסמכים, מידע שאתה יכול לתקף ולשחזר. הלקוחות מספרים, ואני מוצאת את המסמכים, ומשם ממשיכים".

כששואלים את שמעוני־ססר מה מניע את הלקוחות שלה, היא מציינת כגורם מרכזי את מחפשי "הענף הגדוע". "זאת הקבוצה הגדולה ביותר", היא אומרת. "הרצון הוא לדעת מי הייתה המשפחה שממנה באת, יחד עם רצון להשאיר את הידע לבאים אחריו".

מקרה כזה הוא סיפורה של נועה שהרבני (43) מצור משה, שחיפוש אחרי שורשי משפחתה הביא אותה למציאת ענף משפחתי שלם: "הייתי הנכדה הצעירה ביותר, וידעתי שסבתי ההונגרית הייתה ניצולת שואה", היא מספרת. "לא דיברתי על זה איתה מעולם, היא מתה בינתיים, ולמרות שהייתי קשורה אליה לא ידעתי דבר. אפרת קישרה אותי לאישה גרמנית שחקרה את מחנה העבודה ולדרוף בגרמניה, שם הוחזקה סבתי. הוזמנתי לטקס זיכרון בפרנקפורט, מצאנו אנדרטה עם שמה של סבתי עליה, מצאנו פיסת היסטוריה. הכל דרך מסמכים שעלו לרשת והחיפוש הגנאלוגי, בשבילי זה שווה זהב".

"אני אוהבת לחפש אנשים, לא מסמכים"

במקרים מרגשים במיוחד נמצאים קרובים שהיו מנותקי קשר במשך שנים רבות כשהם עדיין בחיים, לפעמים בהפתעה מוחלטת. הסיפור הבא של שמעוני־ססר נשמע כמו לקוח מסרט הוליוודי: "לפני שנתיים, חברה טובה שלי, דפנה שפון־אברהם, ביקשה להעניק ליום הולדתו ה-80 של אביה עץ משפחתי שאני אכין. שמו היה יאיר שפון, שם

משפחה יוצא דופן, ולהוריו קראו אהרון וזינה שפון מהכפר שרהורוד
(Shargorod) שבאוקראינה.

"ידעתי שסבתי ההונגרייה הייתה ניצולת שואה. אפרת קישרה אותי
לאישה גרמנייה שחקרה את מחנה העבודה ולדרוף בגרמניה, שם
הוחזקה סבתי. הוזמנתי לטקס זיכרון בפרנקפורט, ומצאנו אנדרטה
עם שמה של סבתי עליה. הכל דרך מסמכים שעלו לרשת והחיפוש
הגנאולוגי, בשבילי זה שווה זהב"
נועה שהרבני

למעלה: מתוך אלבום משפחתה של שהרבני, למטה: נועה שהרבני צילום: אמיר לוי

"בשנות ה-30 של המאה הקודמת אהרון וזינה עלו לישראל עם בנם
הקטן נחום, והשאירו אחריהם שמונה אחים ואחיות. במהלך מלחמת
העולם השנייה הקשר נותק, ולאחר המלחמה חבר מהכפר נסע
לאוקראינה, וכשחזר הודיע: 'כולם הלכו'. המשפחה זוכרת שהוא הגיע
לארץ, הסתגר עם ההורים בחדר השינה, והם יצאו וסיפרו שכולם
מתו. לימים דפנה הגיעה אליי, ובסך הכל הקלדתי במיי הריטג' את שם
המשפחה שפון. מצאתי מיד עץ משפחתי מסועף באתר, שממנו עולה
שמלבד אחות אחת שנספתה, כל היתר שרדו ונכדיהם וניניהם חיים
ופזורים ברחבי העולם.

"את העץ הכין בעלה של אחת הנינות שחי בארה"ב. יצרתי איתו קשר
והייתה התרגשות גדולה. הוא ואשתו אף עלו לארץ לפני שנתיים.
בדיעבד התברר גם שאחת האחיות של הסבא אהרון עלתה לארץ
בשנות ה-90, וגרה בנתניה עד יום מותה. היא החמיצה קשר עם
הצאצאים של המשפחה הענפה שאהרון אחיה השאיר בישראל. הוא
מת בשנות ה-60 והיא לא חיפשה קשר מעולם. הצאצאים נמצאים
היום בקשר קרוב".

שמעוני ססר מספרת כי היא פחות עוסקת בחיפוש מסמכים עבור
בקשת אזרחות, "כי אני אוהבת לחפש אנשים. משרדי עורכי דין
המתמחים בהוצאת אזרחות מעסיקים סוכנים משלהם בערי היעד

ומצליחים בכך די בקלות. העיר יוצאת הדופן היא ורשה, שנשרפה
שואה, ומהססות ומחשבות קשות שונות. האחרונות החיפוש הגנאלוגי
זוכה לפופולריות רבה בעולם בעקבות עליית הארכיונים לרשת, בכל
זאת "תמיד צריך לאמת את המידע." "הרי גם כשאת יולדת באה אלייך
נציגה ממשד הפנים, ואת יכולה לומר מה שאת רוצה, אבל השם
שבתעודה הוא מה שמשמעותי. אני מחפשת אנשים ומוצאת,
והמסמכים מעניקים לכך תוקף. יש גם הנחות עבודה מקובלות: כל
גנאלוג יודע שפער של שנה או שנתיים בגיל האדם שמחפשים לא
אומר כלום ולא שולל זהות, וגם התעתיק של השם יכול להיות גמיש.
יש גם פקיד שכותב את שם המשפחה איך שבא לו. מביאים את זה
בחשבון כשמחפשים קרובי משפחה".

יש עוד מה לחדש בתחום הגנאלוגיה? מה צופן העתיד בתחום?

שמעוני ססר: "בכל פעם יש קפיצות מדרגה. AI מתרגם מסמכים
מצוין, עוד ועוד מסמכים נמצאים. בשנים האחרונות אני כותבת לבתי
משפט חוות דעת גנאלוגיות בנושאי ירושות. אני גם מכינה עצי
משפחה לעריריים לבקשת האפוסטרופוס הכללי או בית המשפט, מתוך
כוונה למצוא את היוורשים. גם במקרה הזה צריך לאמת את זהותם של
קרובים, לראות שאין קרובים נוספים או למצוא את אלה שקיימים.
הגנאלוגיה היא כלי עבודה מהימן, ובתי המשפט מכירים בכך".

רקוטש סבור שישאל היא מעבדה ייחודית בתחום המחקר הגנאלוגי:
"בשווייץ, למשל, אין בעיה: משפחה יכולה לגור מאות שנים באותה
עיירה ואפילו באותו בית. בישראל אנחנו לא רק מהגרים: הוגלינו,
גורשנו, הגענו מכל העולם. ההורים דיברו איתנו עברית, המבוגרים
דיברו יידיש, לדינו או ערבית, ולא סיפרו על העבר, או שלא סיפרו
מספיק. הפרספקטיבה משתנה כשמתבגרים, פתאום זה חסר לך,
אתה מבין דברים על עצמך והעולם, יש לך ילדים בעצמך, ואז אתה
מחפש".

לחצו לקבלת עדכונים בנושא:

+ משפחה

+ ירושה

הצג עוד

דיוורים | מערכת | הנהלה | תנאי שימוש | רכשו מינוי |
ביטול מינוי דיגיטלי | שאלות ותשובות | צרו קשר | פרסמו אצלנו |
הצהרת נגישות

חדשות, ידיעות מהארץ והעולם - הידיעות והחדשות בעיתון הארץ. סקופים, מאמרים, פרשנויות ותחקירי עומק באתר
האיכותי בישראל
© כל הזכויות שמורות להוצאת עיתון הארץ בע"מ